

*Відкритий виховний захід
з історії України*

на тему:

*«Минуле з гірким присмаком.
Голодомор 1932-1933 рр.»*

Тема: «Минуле з гірким присмаком. Голодомор 1932-1933 рр.»

Мета:

навчальна: познайомити учнів з однією з найтрагічніших сторінок в історії України – Голодомором 1932-1933 рр.

розвиваюча: розвивати в учнів уміння і навички готувати повідомлення, опрацьовувати літературу, виступати з повідомленнями перед учнівською аудиторією;

виховна: виховувати в учнів розуміння того, що День пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. в Україні є громадянським обов'язком кожного жителя України.

Наочно – методичне забезпечення: виставка наукової, науково - популярної, художньої, періодичної літератури з теми; виставка плакатів.

Обладнання: плакати до роковин Голодомору, чорні стрічки, поминальні свічки.

Вид заняття: відкритий виховний захід до Дня пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. в Україні.

Структура заняття.

I. Організаційний момент.

II. Проведення заходу.

III. Підведення підсумків.

IV. Хвилина мовчання.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Учитель заздалегідь оголошує тему, мету виховного заходу, порядок його проведення у формі Дня пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. в Україні.

Учитель організовує роботу учнів з підготовки виступів з повідомленнями та віршами з теми уроку.

II. Проводиться виховний захід «Минуле з гірким присмаком»

Ведучий 1 У світі сталося багато трагедій. Страшних трагедій. Так, були різні війни, катастрофи, які забирали життя людей.

Ведучий 2 Коли люди гинуть від стихійного лиха, аварії літака чи потягу, виверження вулкану – це одне. Коли люди гинуть на війні, захищаючи свою Батьківщину від ворога, - це друге. Але коли люди гинуть від голоду – це зовсім інше. Особливо штучного, навмисно створеного владою.

Ведучий 1 Ви добре знаєте, що Україна завжди була багата на родючу землю і на хліб. Ще нашу країну називали «житницею Європи».

Хіба можна уявити, що народ – хлібороб помирає на чорноземах від голоду?

Хіба можна уявити, щоб людина збирала врожай, радувалася, що зможе прокормити свою родину, своїх дітей, а на наступний день влада все забирала, не лишаючи ані зернини, ані картоплини?

Дослідник 1. Голодомор 1932-1933рр. став найбільшою катастрофою українського народу. Було винищено серце українського етносу – селянство. На території країни не було військових дій, але це була справжня війна. Війна людини з голодом. Війна за власне життя. Рахунок загиблих йшов на мільйони. Україна втратила чверть свого населення. Щохвилини вмирало 17 людей, щогодини 1000, майже 25 тисяч – щодня. 11 тисяч сіл були спустошені.

Дослідник 2. Те, що відбувалося в Україні у 1932 – 1933 рр., не знайшло жодного відображення в офіційних документах. Сталін наказав ставитися до проблеми голоду як до ворожої провокації.

Дослідник 3. Не підлягає сумніву, що до загибелі мільйонів селян призвело холоднокривне рішення Сталіна вилучити в українських селян усе зерно, а відтак заборонити будь – яку допомогу їм з боку міжнародної громадськості.

Дослідник 4. У липні 1932 р. влада ухвалила завідомо нереальні до виконання плани хлібозаготівель. 7 серпня 1932 року прийнято закон, який в народі називали законом «про 5 колосків», за яким засуджували навіть дітей, які збирали колоски пшениці на полях.

Співробітник архіву (зачитує витяг із закону про «п'ять колосків2»). «1. Прирівняти за своїм значенням майно колгоспів (врожай на полях, худобу тощо) до майна державного і посилити охорону цього майна від розкрадання. 2. Застосовувати за розкрадання колгоспного майна вищу міру соціального захисту – розстріл з конфіскацією всього майна і з заміною при пом'якшуючих обставинах позбавлення свободи на строк не менше 10 років з конфіскацією всього майна».

1 читець.

Їдуть в гості до бабусі з Вінниці онуки.

А назустріч – ліс і поле, долини і луки.

Любо глянути на хліба, сади і лісочки.

Ой, бабуню,- кличе внук,- які колосочки!

Гірко стало на душі у жінки старої,

Бо згадала ті роки неволі важкої.

- Дорогі мої синочки, за ті колосочки

Я одержала тюрми чотири голочки.

Тільки вийшла після жнив колосся збирати,

Щоб голодній дівчорі щось приготувати.

Тут комунівські дозорці мене захопили,

За чотири колосочки в тюрму посадили.

Отаке було на світі пекло в нашім краю

Голодовку і ту весну добре пам'ятаю.

Ведучий 1. Саме так влада поступила з мільйонами українців у ті далекі 30-ті роки минулого століття.

Ведучий 2. Людей свідомо морили голодом.

Це злочин проти людини.

Це злочин проти народу.

Це злочин проти усього людства. У міжнародному праві це називається геноцид.

Ведучий 1. А чи так давно це сталося, якщо ми досі не знаємо усієї правди про Голодомор?

А чи так давно це сталося, якщо досі люди бояться правди про ті часи?

А чи так давно це сталося, коли досі живі свідки цієї трагедії?

Дослідник 1.(зачитує спогади ветерана педагогічної праці з с. Трудолюбівка Івана Олексійовича Апасюхіна записала учениця Калинівської СЗШ Т. Розумна)

Я вже давно немолода людина, 1923 року народження. Коли розпочався голодомор 1932-1933 років, мені було 10 років. Народився в селі Бойково Миколаївської області. Коли в селі куркулили, мій батько був активістом. Одного разу батька змусили забрати корову у так званого «куркуля». А в того 12 душ сім'ї. але це до уваги не бралось. Тому батько відмовився корову забирати й вночі втік з села, подався в шахтарі, а нас розпродали, з хати вигнали. Перейшли ми в сусіднє село. Йшов 1932 рік, їсти не було чого. Пам'ятаю, одного разу кажу мамі, що хочу їсти. А вона відповідає, що нема чого. Тоді полізли ми з братом на горище й знайшли там якийсь лущиння. От

ми з братом і почали їсти підніжний корм. Вам, мабуть, це важко зрозуміти, як оце сидиш в хаті і немає чого їсти. Тоді ми з братом почали ловити горобців. Він за мене на два роки старший, з війни повернувся без руки. Тільки десь горобець зацвірінчав, ми туди, чи немає там гнізда з яєчками. Яєчка ми сирими поп'ємо, а горобенят, не розчиняючи, смажили на вогнищі. А ще ловили ворон. Над ставком було високе дерево, на якому було багато ворон, а нас, хлопців, теж багато і всі хочуть їсти. Щоб дістатися до гнізда, один поліз, зірвався, та на щастя внизу зачепився за гілку. А то б покалічився.

Ведучий 2. У ті часи жертвами ставали не окремі люди, винищувались цілі села. Від голоду помирали і старі, і молоді. Найстрашніше – помирали діти. Не доживши до першого дзвоника.

2 читець. («Голод» О.Олесь.)

1

Проклятий, збуджений громами,
Підвівся, встав з землі
Й заскреготав голодними зубами
В гнилій, кривавій млі
І він пішов, нестриманий, полями
До міст, до сіл, до хуторів,
Він нападав на все без тямі –
І все без тямі гриз і їв.
Він розривав бика руками,
Вівцю, як хліба шмат, ковтав,
Дітей малих з'їдав з кістками,
Не обминав дерев і трав
Все з'їв. Тікати не спастися:
Догнав на горах, у пісках,
А тих, що в муках розп'ялися,
Він з'їв, голодний, на хрестах.
І враз самий лишився в пустоті,
Всміхнувсь, зітхнув, на гору зліз
«хліб, мир і воля – наш девіз».

2

Слухайте, слухайте крик із безодні,
Нашу молитву гарячу...
Ви, що обідали й ситі сьогодні,
Киньте хоч шкуру собачу!
Землю укрили ми трупом холодним,
Чорна земля посиніла...
Хліба нам, хліба нам, хліба голодним,
Вашої крові і тіла!
Як? Ви не знали, що впала посуха?!
Як? Ви не чули нічого?!
Де ж ваше серце, і очі, і вуха,

Де ж у вас крихта людського?!
М'ясо ви! М'яса нам, м'яса нам вволю!
Падло давно ми поїли.
Гляньте! По нашому чорному полю
Всюди розриті могили
О, порятуйте, бо ми рятувались,
Кору ми їли і глину,
Людської крові із ран напивались,
Мати варила дитину!
Землю укрили ми трупом холодним,
Зогляньтесь, о зогляньтесь на муки...
Хліба нам, хліба нам, хліба голодним!
Хліба нам, хліба звірюки!

3

Тиждень терпів я від голоду муки,
Плакав, ходив, простягаючи руки,
Врешті й ходити уже я не зміг,
Ледве дійшов і упав на поріг
Встав би, підвівся... та зрадили сили...
Плакали діти, баби голосили.
Федір, мій син, на лежанці лежав...
Звісно, каліка: терпів і мовчав.
Рачка надвечір поліз я по двору,
Ледве добравсь і вліз у комору,
Наче уже перемиг я й біду:
Їсти не хочеться – смерті вже жду.
Вранці на другий день – зирк! А ж у руки
Хтось мені суне кавалок макухи.
Хто це? Це ти, мій сусіда, Петро...
Бог хай віддячить тобі за добро!
Слина пішла... Затрусилися руки.
Боженьку милий! Кавалок макухи!
Де т? пішов вже. Аж нагло онук
Вихопив в мене кавалок із рук!
Хтів я схопитись, побігти, догнати,
Вирвати з рота! Навколішки стати...
Вже я підводжусь і падаю знов
Впав непритомний, прокинувся – кров!
Мабуть, забився... вже близько до краю...
Крутиться все навкруги... умираю...
В кого спитати б – чи з'їв хоч онука,
Може, і в нього хтось вирвав із рук.

4

Ближче головоньку... Любий мій син...
Завтра ми підемо вдвох у степи.

Пташка співає там, бджілка гуде,
Батечко рідний, далекий нас жде
Сядемо в полі ми втрюх на межі...
«Батечку рідний, нам все розкажи.
Де ти так довго в дорозі баривсь,
Де ти так в чистім степу закуривсь?
Спи, моя біла пушинко легка,
Дам я сьогодні тобі молока.
Знов тече воно в грудях моїх.
Пий, моя пташко, бо пити не гріх.
О, полилось, потекло по щоці.
Пий, це малина в моім молоці
Це я вишневого соку влила,
Щоб моя зірка рожева була.
Спи не стає... Ось де лихо – біда
З ким же лишишся ти, квітко бліда?
Як же без мене ти будеш рости,
Хто тебе стане у люди вести;
В кого заснеш ти на теплім плечі,
Хто тебе вкриє рядном уночі?
Ні, я на муки тебе не віддам,
В лісі не кину голодним вовкам!
Мій ти! Не бійсь! Притулися і спи.
Вранці ми підем туди, у степи...
Пташка співає там, бджілка гуде,
Батечко рідний на конику жде.

5

Ввечері голову вчора одрізала
Галі... дитині моїй,
Вдосвіта, вранці сьогодні поснідала...
Що це я, що це я? Боженьку мій!
Так, я одрізала пилкою голову,
Думала: м'ясо я з'їм...
Думала – м'ясо, а їла я коливо...
Коливо, коливо, бий мене грім!
Царство небесне їй. Ти не лишилась
В світі без мене сама,
Мати твоя не корилась, а билася,
Тільки... вже сили нема.
Людоньки!... (Що це я – сплю?)
Вбила дитину свою!...
З холоду, з голоду я збожеволіла...
Людоньки!... (Що це я – сплю?)

Дослідник 2.(спогади колишнього вихованця дитбудинку в Широкому Миколи Трохимича Швеця, ветерана війни і праці)

Співробітник архіву. «...Мати сказала, що їсти нема чого... І щоб ми молилися... Мій молодший брат молився, і раптом замовк... Мама сказала, що його забрав Бог».

1 читець.

Бозю!

Що там у тебе в руці?!

Дай мені, Бозю, хоч соломинку...

Щоб не втонути в Голодній ріці.

Бачиш, мій Бозю, я ще дитинка.

Тож підрости хоч би трохи бодай.

Світу не бачив ще білого, Бозю,

Я – пташенятко, прибите в дорозі.

Хоч би одненьку пир'їночку дай.

Тато і мама – холодні мерці,

Бозю, зроби, щоб їсти не хотілось!

Холодно, Бозю,

Сніг дуже білий.

Бозю, що там у тебе в руці?

Дослідник 2. У листопаді 1932 р. було запроваджено натуральні штрафи, що означало вилучення всіх харчів у селян.

2 читець. (частівка, складена народом у 1932-1933 рр. на Мелітопольщині).

У 32 –му году

Ми вже їли лободу.

Нема, хліба, нема сала

Комсомолія забрала.

Дослідник 3. (зачитує спогади Віри Іванівни Яцунок, 1916 року народження)
«... по дворах, мало не щодня, стали ходити активісти з щупами, обшукували садибу, горища, погребі, навіть скрині і вигрібали все до зернини. Не залишали навіть ні квасолини, ні горошини. Голод настав дуже швидко. Люди шукали якусь їжу. В центрі широкого була олійниця, а в її дворі лежала велика купа лушпиння. Щодня біля неї збиралися сотні людей. В котрий раз вони перебирали оте лушпиння, аби знайти і з'їсти хоч декілька зернинок.

З приходом весни люди кинулися до річки, щоб спіймати якусь рибу. А в переважній більшості збирали моллюсків.

Було з'їдено котів і собак, ховрашків. Та подекуди доходило і до людодїдства. На такий жахливий крок пішла сусідка Євдокія Гура. Як стало відомо пізніше, на її рахунку було 14 жертв, в тому числі троє власних дітей.

Люди вимирали цілими сім'ями. Таке горе звалилося на сім'ю наших сусідів А.Демиди та Д.Пляшка. в обох сім'ях разом з батьками померло по 5- ро дітей.

Дружина Пляшка пішла до річки по моллюски, та там і впала. Як казали люди, вмирала кілька днів. Там на місці її і поховали – вигребли в піску невелику яму.»

Дослідник 4 (спогади Галини Єлисеївни Рудевич, 1924 року народження)

В січні 1932 року мого батька розкуркулили за те, що він відмовився записувати до колгоспу свій реманент безкоштовно. А яким куркулем був мій батько - судіть самі. Жили ми в маленькій сільській хаті, мали декілька десятин землі, конячину, лоша, корову й теля, якийсь реманент. Сім'я складалася з шести чоловік, з них четверо дітей.

Впродовж одного дня нашу сім'ю вивезли з Широкого. А запроторили аж до Архангельської області в ліс. Там, куди нас привезли, було вже тисячі таких же українських сімей. Дорослі працювали на лісоповалі. На день їм видавали десь з півкіла якоїсь сушеної риби. Від такої їжі люди мерли. За рік помер наш батько і троє моїх братів.

Ми з матір'ю розуміли, що врятувати нас може лише втеча. Навесні 1933 року ми втекли з того табору. Двічі нас переймали і повертали назад, але ми знову залишали його.

Всю дорогу йшли пішки. Грошей на проїзд не було, та й показуватись в людних місцях було небезпечно. Могли затримати і повернути назад. В Широке прийшли вже пізньої осені 1933 року. На той час голод уже відступав, але його наслідки було видно на кожному кроці. Про нього говорили порожні оселі, зарослі бур'яном городи, відсутність людей. Нашої хати ми не знайшли. Як сказали родичі, її розібрали для будівництва шляху.

Тільки через сім років, перед самісінькою війною, ми з матір'ю змогли придбати власний куток – недобудовану хатину. А до цього поневірялись по чужих кутках.

Дослідник 1 У листопаді 1932 р. в Україні запроваджується система голодних гетто – «чорних дощок». Занесення на «чорні дошки» колгоспів, сіл і цілих районів означало їх повну ізоляцію, вилучення всього продовольства, заборону ввезення будь – яких товарів та інші жорстокі репресії, що було рівнозначним смертельному вироку їх мешканцям. Усього на «чорну дошку» було внесено до третини сіл України.

1 читець. (уривок «Голод» п. Тичина)

Хоч би світило... - Мамо, хліба!

Підвівся батько: замовчи!

Коло вогню в вагоні збились

І мруть голодні втікачі..

В лахмітті, в скорботі, у болячках

Зігнулась мати. Вщось дитя

Укутала, та все: ну спати –

Навік заснуло б ти... Життя!

Дослідник 2. (спогади Миколи Савелійовича Єременка, 1916 року народження)

В голод біля нас померла сім'я Луки Адаменка, в них було два сини. Також померла сім'я Марії Головки, в якої було дві дочки. Та спочатку одна з дочок розрубала труп матері і їла. Коли дізналися про це люди та пристидили, вона виволокла рештки трупа в куші, де його доїдали собаки. Згодом померли і обидві дочки. А череп матері валявся аж до наступного літа.

III. Підведення підсумків заняття.

Ведучий 1 Ці історії є лише краплею в морі людського горя, яке довелося пережити мільйонам українських сімей у 1932 – 1933 роках.

Ведучий 2 Вони засвідчують, що Голодомор був не стихійним лихом, а рукотворним актом, страшним злочином комуністичного режиму проти українського народу.

Ведучий 1. Ці спогади вкотре доводять, що правда немає кордонів та національностей.

Ведучий 2. Ця трагедія ніколи не повториться. Ви, молодь України, гарантія того, що наша країна ніколи не зазнає такого лиха. Наша пам'ять не дозволить нікому це зробити.

IV. Хвилина мовчання.

Ведучий 1. Це наша історія. Ми не можемо її викреслити з нашої пам'яті... Ми не можемо це забути...

Ведучий 2. Прошу всіх встати і вшанувати хвилиною мовчання жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні.

(хвилина мовчання).